

Riigikontroll
V auditiosakond

**Saare valla sisekontrollisüsteemi ülesehitus, raamatupidamise
korraldus (sh finantsinformatsiooni avalikustamine) ja
majandustehingute seaduslikkus
2004. ja 2005. aastal**

Auditi plaan

Auditijuht	Tambet Drell
Vanemaudiitor	Reet Rutus
Audiitor	Igor Aljošin
Nooremaudiitor	Marko Seier

Tallinn 2006

SISUKORD

1. AUDITI AJEND	4
1.1. Seos mõjueesmärgiga	4
1.2. Ilmingud.....	4
2. AUDITIGA HÕLMATAV PROBLEEM JA SELLE OLULISUS	4
2.1. Taustainformatsioon olulisuse mõistmiseks	4
2.2. Auditiga hõlmatav probleem	6
2.2.1. Finantsarvestuse nõrkus.....	6
2.2.2. Majandustehingute mittevastavus õigusaktidele	6
3. AUDITEERITAVA SEISUKOHAD NING VARASEMAD KONTROLLIMISED	7
4. AUDITI EESMÄRK	7
4.1. Auditi eesmärk finantsarvestuse kontrollimisel	7
4.2. Auditi eesmärk tehingute õiguspärasuse kontrollimisel	8
5. AUDITI ULATUS JA KÄSITLUSVIIS	8
5.1. Auditi ulatus ja käsitusviis finantsarvestuse kontrollimisel	8
5.2. Auditi ulatus ja käsitusviis tehingute õiguspärasuse kontrollimisel	9
5.3. Auditi eeldatav järeldus.....	9
6. AUDITI KORRALDAMIST MÕJUTAVAD RISKID	9
7. AUDITI AJAKAVA	10
8. VAJATAVAD RESSURSID	10
LISA 1. RISKIHINNANGUD JA LÄBIVIIDAVAD KONTROLLIPROTSEDUURID	12

1. Auditi ajend

1.1. Seos mõjuesmärgiga

Audit on seotud Riigikontrolli tegevuse pikaajalise mõjuesmärgiga aidata kaasa avaliku sektori finantsarvestuse kvaliteedi tõusule ja teostatavate majandustehingute seaduslikkusele, mis väljendub selles, et:

- Riigi finantsarvestus on korras ja õige. Oluliste tehinguklasside kohta esitatav info on korrektne. Majandustehingud on seadustega kooskõlas ning nõuetekohaselt dokumenteeritud ja avalikustatud.
- Sisekontrollisüsteem tagab asutuse tegevuse seaduslikkuse ning suudab vältida olulisi riske, vigasid ja vahendite väärkasutust.

Suunata auditeeritavaid nii, et finantsaruandlus ja arvestuspõhimõtted ning sisekontrollisüsteem saaksid heale tasemele.

1.2. Ilmingud

Auditi teemaks on Saare valla sisekontrollisüsteemi ja raamatupidamise korraldus ning majandustehingute seaduslikkus 2004. ja 2005. aastal.

Saare valla auditeerimise ajend lähtub järgmisest teabest: (1) vallas esines vigu 2004.a saldoandmikes, (2) hilineti 2005.a saldoandmike esitamisega, (3) riigi pearaamatupidaja hinnangul võib raamatupidamisarvestuses esineda probleeme, (4) Jõgeva Maavalitsus on 2004.a sügisel teostanud järelevalvetoiminguid riigieelarvest teedehoolduseks eraldatud raha kasutuse üle ning tuvastanud rikkumisi riigihangete reglemendi järgimises, (5) omavalitsuse juhtimist korraldavad isikud on juba mitmendat valitsemisperioodi ühed ja samad, mistõttu vallas ilmselt puudub oponeeriv poliitiline jõud, mis võiks toimida ühe olulise sisekontrolli elemendina.

Eelselgituse käigus läbiviidud esmasest teabe kogumisest on ilmnenu eeltoodule lisaks, et auditeeritava juures võib esineda korruptsiooniohtlike suhteid sisaldavaid majandustehinguid, keelatud majandustehinguid, valla poolt majandustehingute läbiviimiseks ning raamatupidamisarvestuses kajastamiseks kehtestatud raamistiku eiramist ning majandustehingute sisule mittevastavat kajastamist raamatupidamisarvestuses. Samuti on mõned valla poolt vastu võetud õigusaktid vastuolus kehtiva õigusega (nt valla põhimäärus, valla vara kasutamise ja käsutamise eeskiri) ning nende rakendamine valla majandustehingutele ei pruugi enam tagada vahendite sihipärast ning läbipaistvat kasutamist.

2. Auditiga hõlmatav probleem ja selle olulisus

2.1. Taustainformatsioon olulisuse mõistmiseks

Saare vald on oma sissetulekute osas ühe inimese kohta allpool Eesti keskmist olev Jõgevamaa vald, kelle sissetulekutest ning väljaminekutest on valdav osa seotud erinevate toetustega. Samuti ollakse füüsilise isiku tulumaksu tuludelt 30 Eesti vaesema omavalitsuse seas.

Kohaliku omavalitsuse organiteks on Saare vallas 9-liikmeline volikogu ning 5-liikmeline valitsus. 2005.a kohalike omavalitsuste volikogude valimiste järgselt jagunesid volikogus kohad sotsiaaldemokraatide ja rahvaliidlaste vahel suhtega 5:4. Sotsiaaldemokraadid saavutasid valimisvõidu ka eelmistel, 2002.a valimistel. Saare valla volikogus on 5 alalist komisjoni: arengu- ja eelarvekomisjon, sotsiaalkomisjon, haridus- ja kultuurikomisjon, maa- ja majanduskomisjon ning revisjonikomisjon. Volikogu esimees on sotsiaaldemokraat Aivar Kütt. Revisjonikomisjoni juhib sotsiaaldemokraat Mati Miil.

Kohaliku omavalitsuse täitevorganina tegutsevat vallavalitsust juhib Saare vallas sotsiaaldemokraat Jüri Morozov, kes on kohalike omavalitsuste volikogude valimistel Saare vallas alates 1999.a olnud konkurentsituult populaarseim kandidaat. Vallavalitsuse liikmed on Morozovi erakonnakaaslased Märt Jallakas ja Jüri Koort ning rahvaliitlased Eda Arold ja Aare Uleksin.

Saare vald on vallale pandud ülesannete korraldamiseks moodustanud 8 allasutust: (1) Saare Vallavara (75027844, vallavara haldamine, vee-, sooja- ja elamumajandus, asutuse juht Aare Uleksin), (2) Voore Lasteaed (75022982), (3) Voore Põhikool (75005475), (4) Voore Seltsimaja (75008232), (5) Voore Raamatukogu (75008211) ning vallale kuuluva SA Kalevipoja Koda (kultuurielu korraldamine ja turismi arendamine, juhataja Taavi Pirk) kaudu hallatavad (6) Kalevipoja Muuseum (75027904), (7) Saare Raamatukogu (75008203) ja (8) Saare Rahvamaja (75008226).

Saare vald omab võtmerolli ka MTÜ-s Jõgevamaa Omavalitsuste Aktiviseerimiskeskus, mille administratiivkeskus asub Voore külas ning mida juhib Saare Vallavalitsuse liige Märt Jallakas. Aktiviseerimiskeskuse tegevuse sisuks on piirkonna tööhõiveprobleemidega tegelemine.

Allpool on toodud mõned olulisemad näitajad Saare valla 2004. ja 2005.a finantsseisu ja tegevuse tulemi iseloomustamiseks.

Bilanss (saldoandmike süsteemi põhjal)

	2004.a IV kv	bil. mahust	2005.a IV kv	bil. mahust	oluline muutus*
Varad	17 633 653	100%	21 764 864	100%	
Käibevara	655 988	4%	2 910 611	13%	
Raha ja pangakontod	88 134	0%	671 796	3%	oluline
Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded	349 933	2%	562 136	3%	
Muud nõuded ja ettemaksed	217 920	1%	1 676 679	8%	oluline
Põhivara	16 977 665	96%	18 854 253	87%	
Osalusel sihtasutustes ja mittetulundusühingutes	-220 650	-1%	-192 453	-1%	
Osalusel tütar- ja sidusettevõtjates	10 000	0%	10 000	0%	
Kinnisvarainvesteeringud	293 483	2%	232 502	1%	
Materiaalne põhivara	16 874 353	96%	18 796 929	86%	oluline
Immateriaalne põhivara	20 479	0%	7 276	0%	
Kohustused ja netovara	17 633 653	100%	21 764 864	100%	
Lühiajalised kohustused	2 059 229	12%	2 804 859	13%	
Võlad hankijatele	1 075 638	6%	485 466	2%	oluline
Võlad töövõtjatele	502 187	3%	685 055	3%	
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	226 638	1%	284 258	1%	
Laenukohustused	254 765	1%	1 350 081	6%	oluline
Pikaajalised kohustused	944 395	5%	2 159 961	10%	
Laenukohustused	944 395	5%	2 159 961	10%	oluline
Netovara	14 630 029	83%	16 800 044	77%	
Aruandja omanikele kuuluv netovara	14 630 029	83%	16 800 044	77%	oluline
Akumuleeritud ülejääk (puudujääk)	14 630 029	83%	16 800 044	77%	oluline

* - muutus suurem kui 10% bilansimahu muutusest

Tulemiaruanne (saldoandmike süsteemi põhjal)

	2004 IV kv	2005 IV kv	oluline muutus*
Tegevustulud	11 203 306	16 439 997	
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	3 650 589	4 699 989	
Tulumaks	2 282 450	3 317 805	oluline
Omandimaksud	1 368 139	1 382 184	
Kaupade ja teenuste müük	663 477	955 085	

Riigilõivud	30 108	42 970	
Tulud majandustegevusest	633 369	912 115	
Saadud toetused	6 754 460	10 531 382	oluline
Muud tulud	134 780	253 540	
Kasum/kahjum põhivara ja varude müügist	97 985	203 866	
Muud tulud varadelt	9 865	45 944	
Saastetasud ja hüvitised	26 929	3 231	
Eespool nimetatata muud tulud		500	
Tegevuskulud	-12 704 473	-14 242 947	
Antud toetused	-2 372 798	-3 382 732	oluline
Sotsiaaltoetused	-1 213 533	-993 162	oluline
Muud toetused	-1 159 265	-2 389 570	oluline
Tööjõukulud	-4 959 556	-5 389 642	oluline
Majandamiskulud	-4 372 621	-4 098 446	oluline
Muud kulud	-491 318	-564 215	
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-508 179	-807 912	oluline
Aruandeperioodi tegevustulem	-1 501 167	2 197 050	
Finantstulud ja -kulud	-243 607	-55 232	
Intressikulu	-23 659	-54 726	
Tulem osalustelt	-220 650		
Muud finantstulud ja -kulud	702	-506	
Aruandeperioodi tulem	-1 744 774	2 141 818	
Aruandeperioodi tulem ja siirded kokku	-1 744 774	2 141 818	

* - muutus suurem kui 10% vastavalt kogutulude või -kulude muutusest

Aruanded võib lugeda olulises osas õigeks, kui koguviga jääb alla 142 429 krooni (ca 1% 2005.a tegevuskuludest).

Bilansikonto "Muud nõuded ja ettemaksed" 31.12.2005.a saldost moodustab põhiosa (summas 1, 375 miljonit krooni) 2005.a antud lühiajaline laen. KOKS § 32 lg 2 kohaselt on **vallal või linnal laenuandmine keelatud**.

2.2. Auditiga hõlmatav probleem

2.2.1. Finantsarvestuse nõrkus

Finantsarvestuse nõrkus väljendub raamatupidamise korralduse puudustes, mis avalduvad ühtlasi oluliste vigadena aruandluses (s.h rahandusministeeriumile esitatavates saldoandmikes ja eelarve täitmise aruannetes). Saare valla kohta kogutud eelinfo põhjal on tekkinud kahtlusi renditud varade õiges kajastamises, samuti on vajakajäämisi rahandusministeeriumile esitatavas aruandluses nii tähtaegadest kinnipidamise kui esitatud andmete täpsuse osas.

Võimalik lahendus:

- täiendada ja kaasajastada finantsarvestusega seotud siseseid reegleid, kontrolliprotseduure;
- kasutada rohkem ära infotehnoloogilisi võimalusi korrektse arvestuse tagamiseks.

2.2.2. Majandustehingute mittevastavus õigusaktidele

Majandustehingute mittevastavus väljendub tehingutele kohalduvate õigusaktide mittejärgimises, mille esinemise võimalus Saare vallas on auditi eelselgituse käigus ka mõningast kinnitust saanud. On tekkinud põhjendatud kahtlus, et Saare valla juhtorganid on majandustehingute teostamisel loonud korruptsiooniohtlikke suhteid (KVS-s sätestatud toimingupiirangute rikkumine) või astunud mööda KOKS-s ja VLES-s sätestatud laenuandmise keelust.

Võimalik lahendus:

- täiendada sisemist reeglistikku seadustele mittevastavate tehingute vältimiseks;
- juhtida läbi avalikustamise kogukonda ja laiemat üldsust suuremale teadlikkusele selliste tehingute kahjulikest tagajärgedest;
- seotud isikud taandaksid end korruptsiooniohtlikest olukordadest.

3. Auditeeritava seisukohad ning varasemad kontrollimised

Auditeeritav ei ole Riigikontrollile auditeerimise kohta oma seisukohta esitanud.

Riigikontroll Saare valda varasemalt auditeerinud ei ole. Välise finantsaudiitori (Roland Kaurov, OÜ Audiitorbüroo RKT) poolt on 2003.a bilanss, saldoandmik ja eelarve täitmise aruanne ning 2004.a majandusaasta aruanne tunnistatud olulises osas õigeks. Suulises vestluses auditi eelselgituse etapis on nimetatud audiitor maininud, et vallas võib esineda probleeme riigihangete korrektse läbiviimisega. Probleeme riigihangete korraldamisega on oma järelevalvealases tegevuses toonud esile ka Jõgeva Maavalitsus.

Siseauditi institutsiooni ameti või ametikoha näol Saare vallas ei eksisteeri. Järelevalvet vallavalitsuse tegevuse ning valla majandustegevuse üle teostab kolmeliikmeline revisjonikomisjon. Käesoleval valitsemisperioodil on selle juht Mati Miil ning liikmeteks Silvi Arold ja Toomas Soosaar. Eelselgituse käigus on läbiviidud intervjuud kõigi revisjonikomisjoni liikmetega, millest selgus, et revideeritavad objektid jms valib ainuisikuliselt välja revisjonikomisjoni esimees Mati Miil.

4. Auditi eesmärk

Alljärgnevale eesmärkidele lisaks on Saare valla audit oluline RK auditiprotsessi tundmaõppimise, aga samuti KOV-põhise teadmise kasvu seisukohalt.

4.1. Auditi eesmärk finantsarvestuse kontrollimisel

Auditi eesmärgiks on anda hinnang, kas finantsarvestus tagab õiged andmed Riigikontrolli poolt oluliseks hinnatud tehinguklassides valla finantsaruannetes.

Auditi eelselgituse käigus on määratletud kontrollide läbiviimiseks olulised tehinguklassid. Tehinguklasside valikul on lähtutud bilansi- või tulemiaruanne kontodel toimunud olulistest muutustest (vt. osa *Taustainformatsioon olulisuse mõistmiseks*) ning nendel asetleidvate tehingute hinnangulisest riskantsusest. Sellest tulenevalt ei ole valitud kontrollimiseks tehinguklasse, mis on küll sama arvestuspõhimõtte järgi teinud läbi olulise muutuse, kuid mille riskisiduvus on ülejäänutest madalam. Riskisiduvuse hindamisel on arvestatud ka tehingute õiguspärasuse kontrollimisel taotletavate eesmärkidega.

Lisaks vaadeldakse audit ühe objektina valla valitsemiskulude eelarve raames tehtud tehinguid, eesmärgiga koguda eelteadmist ja tunnetust samasisulise planeeritava üleriigilise valdkonna auditi läbiviimiseks käesoleva aasta sügisel.

Audit kavandamisel oleme pidanud oluliseks kontrollida järgmisi tehinguklasse määrates neile järgmised oluliste vigade piirid:

- lühiajaliste nõuete ja ettemaksude arvestus (vea olulisuse piir 16 766 krooni, s.t 1% konto 2005.a lõppsaldost),
- materiaalse pühivarade arvestus (vea olulisuse piir 187 969 krooni, s.t 1% konto 2005.a lõppsaldost),
- kohustuste arvestus hankijatele tasumata kreditoorse võla ning pika- ja lühiajalise laenukohutuse osas (vea olulisuse piir esimese puhul 48 546 krooni, s.t 10% konto 2005.a lõppsaldost, ning teisel 35 099 krooni, s.t 1% konto 2005.a lõppsaldost),
- tegevuskuludeks antud toetused (vea olulisuse piir 22 646 krooni, s.t 1% vastavatest toetustest),

- valitsemiskulude eelarve raames tehtud majandustehingute arvestus (vea olulisuse piir 1% rahandusministeeriumile esitatud 2005.a eelarve täitmise aruande realt 01112 Valla- ja linnavalitsus summas 14 988 krooni).

Riigikontroll kontrollib auditis oluliste tehinguklassidega seotud andmete õigsust raamatupidamise aastaaruandes, Rahandusministeeriumile esitatavas saldoandmikus ja eelarve täitmise aruandes.

4.2. Auditi eesmärk tehingute õiguspärasuse kontrollimisel

Majandustehingute õiguspärasuse hindamisel on aluseks punktis 4.1 loetletud tehinguklassides auditeeritava perioodil kajastatud olulised tehingud, milliste käsitlemisel soovime jõuda järgmiste hinnanguteni :

1. Kas vaadeldavad tehingud on läbi viidud kooskõlas eelarvega?
2. Kas vaadeldavate tehingute teostamine, dokumenteerimine ja arvestuses kajastamine ei ole vastuolus punktis 5.2 loetletud, samuti vallavolikogu poolt antud tehingute osas vastuvõetud õigusaktidega?
3. Kas olulist teavet avaldatakse vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele ja avaliku teabe seadusele?

5. Auditi ulatus ja käsitusviis

Riigikontrolli majandustegevuse auditi eesmärgiks ei ole auditeerida asutuse kõiki tehinguid. Auditi ulatuse määratlemiseks lähtub Riigikontroll auditi planeerimisel tehtud riskihinnangust.

Kontrollimiseks valitakse üldjuhul järgnevad kõrge riskihinnanguga tehingud:

- asutuse põhitegevusega mitteseotud tehingud,
- olulise maksumusega tehingud,
- nõrga sisekontrollisüsteemiga arvestusvaldkonnad,
- tehingud, mille puhul on võimalik oluline mittevastavus seadustega.

Riigikontroll väheolulisi või madala riskiga tehinguid ei kontrolli. Vt riskihinnangute ja planeeritud auditiprotseduuride osas **LISA 1**.

5.1. Auditi ulatus ja käsitusviis finantsarvestuse kontrollimisel

Oluliseks hinnatud tehinguklassides:

- kontrollitakse valimi põhjal, kas on olulisi vigu või mitte,
- analüüsitakse sisekontrollisüsteemide piisavust (vältimaks vigu ja võimalikke riske),
- kontrollitakse aruannetes esitatud arv näitajate õigsust ja esitatud informatsiooni piisavust.

Vähemoluliste tehinguklasside korral täpsustatakse / kontrollitakse intervjuude ja vaatluse põhjal riskihinnangut.

Auditiplaanis välja toodud riskide kohta koostatakse detailsed riskihinnangud ja määratakse kontrolliprotseduurid (vt **LISA 1**). Auditi käigus kontrollitakse majandusaasta aruandes esitatud näitajate vastavust raamatupidamise andmetele ja algdokumentidele.

Tehingute testimisel vaadatakse korraka nii raamatupidamislikku kajastamist (õige ja õiglane) kui ka tehingu vastavust asjakohaste seaduste olulisematele nõuetele.

Olulistele kontrollivaldkondadele hinnangut andes tuginetakse järgmistele kriteeriumidele:

- Varad ja kohustused eksisteerivad antud kuupäeval;
- Varad ja kohustused kuuluvad Saare vallale antud kuupäeval;
- Tehingud või sündmused toimusid antud perioodi jooksul;

- Puuduvad kajastamata varad, kohustused, tehingud või sündmused või avalikustamata näitajad;
- Varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;
- Tehingud või sündmused on kajastatud korrektsetes summades ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- Näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- Tehingud või sündmused on kooskõlas olulisemate asjakohaste regulatsioonidega (vt regulatsioone punktis 5.2.).

Raamatupidamisarvestuse korralduse puhul kontrollitakse, kas arvestus vastab raamatupidamise seaduse, riigi raamatupidamise üldeeskirja, Raamatupidamise Toimkonna juhendite ja hea raamatupidamistava nõuetele. Tutvutakse põhimääruse, raamatupidamise sise-eeskirja ning asjaajamise juhendiga, hinnatakse nende vastavust asjakohastele õigusaktidele (vt punkt 5.2.).

Testitakse tegeliku sisekontrollisüsteemi ja raamatupidamisarvestuse vastavust kehtestatud reeglitele. Raamatupidamise korraldamise hindamisel tuginetakse varade ja kohustuste, tulude ja kulude õige ja õiglase kajastamise põhimõtetele, arvestades siinkohal summade olulisust, riske ja nende realiseerumise tõenäosust.

5.2. Auditi ulatus ja käsitusviis tehingute õiguspärasuse kontrollimisel

Testitakse oluliseks hinnatud tehinguid nendele rakenduvate vallasiste ja üldisemate õigusaktide taustal.

Olulisemad õigusaktid, millele vastavust antud tehingute puhul hinnatakse on:

Tegevuse üldalused ja eelarve:

- kohaliku omavalitsuse korralduse seadus;
- valla- ja linnaeelarve seadus;
- raamatupidamise seadus ja Raamatupidamise Toimkonna juhendid;
- riigi raamatupidamise üldeeskiri;
- Saare valla põhimäärus;
- Saare valla 2004.a. eelarve;
- Saare valla 2005.a. eelarve.

Varad: Saare vara valdamise, kasutamise ja käsutamise kord.

Riigihanked: riigihangete seadus.

Tehingud seotud osapooltega: korruptsioonivastane seadus.

5.3. Auditi eeldatav järeldus

Auditi eeldatav järeldus on, et Saare valla finantsarvestuse ja raamatupidamise korraldus ning sisekontrollisüsteem ei taga finantsaruannetes õigete andmete esitamist ning asutuse vahendite sihi- ja õiguspärasest kasutamist, samuti majandustehingute seaduslikkust.

6. Auditi korraldamist mõjutavad riskid

Auditi risk	Hinnanguline olulisus (1-4)	Maandamise meede
Auditeeritava koostöövalmiduse risk. Riigikontrolli auditis võib auditeeritav näha rünnakut	2	Auditeeritavale selgitatakse, et eesmärk on tuua välja üldised puudused ja kitsaskohad, milles enamus ametnikel pole isiklikku rolli.

omavalitsusüksuse või konkreetsete ametnike suhtes. Seetõttu võib koostöö, sh materjalide kättesaamine, olla raskendatud.		Kohtumistel kinnitatakse, et auditis tuuakse positiivne sõnum kindlasti välja, kui see on põhjendatud. Samuti selgitatakse, et audit eesmärk on aidata kaasa finantsaruandluse ja sisekontrollisüsteemide täiustamisele ja tõhustamisele.
Meeskonna ebakompetentsuse risk. Oht, et ei avasta olulisi asjaolusid või ei suuda neile anda omapoolset hinnangut.	3	Ütleme välja oma hetkeseisukoha, arvestades teadaolevaid asjaolusid. Kui tekivad põhjendatud kahtlused, konsulteerime välise osapooltega (nt RM, I AO, MPA).
Auditi ajaplaani ületamise ja meeskonnatöö risk. Auditi läbiviimise ajagraafik on pingeline, mis kombineerituna uue meeskonna (peakontrolör, auditijuht, audiitorid) osalemisega auditi läbiviimises võivad viia viivitusteni.	3	Seda kompenseerib osati mõningane ajalõtk auditi lõpufaasis (auditi saatmine auditeeritavale kuni auditi lõplik vormistamine). Meeskonnas jaotatakse ülesanded võimalikult täpselt ja ratsionaalselt, toimub pidev omavaheline suhtlemine ja leidude läbiarutamine, samuti tööpaberite läbivaatamine, mis peaksid tagama sujuva koostöö.

7. Auditi ajakava

Auditi planeerimine	aprill 2006
Auditi plaani valmimine	4. mai 2006
Auditi kontrolliprotseduuride läbiviimine	aprill - mai 2006
Kontrolliaruande eelnõu	30. mai 2006

8. Vajatavad ressursid

(tundides)	Auditi planeerimine	Auditi läbiviimine	Kokkuvõtted KAEEL/KA	Kokku
Peakontrolör Krista Aas	15	10	15	40
Auditijuht Tambet Drell	40	30	40	110
Vanemaaudiitor Reet Rutus	40	30	20	90
Audiitor Igor Aljošin	40	30	20	90
Nooremaudiitor Marko Seier	40	30	20	90
Kokku	175	130	115	420

Transpordikulud	Kokku 3 sõitu koos tutvustava visiidiga a ca 400 km. Arvestades km hinnaks 2.-, siis sõidukulud on kokku ca 2 400.-.
Majutuskulud	Arvestatud on kaks ööbimist 4 inimesele Voore külalistemajas hinnaga a ca 400.-. Kokku seega ca 3 200.-.
Päevaraha	Koos tutvustava visiidiga viibitakse auditeeritava juures kokku 5 päeva. Päevaraha (80.-) 4 inimese pealt 5 päeva eest 1 600.- ja 1 inimese pealt 1

	päeva eest 80.-. Kokku 1 680.-.
Kokku	7 280 krooni

Krista Aas /allkirjastatud digitaalselt/
Peakontrolör

Tambet Drell /allkirjastatud digitaalselt/
Auditijuht

Lisa 1. Riskihinnangud ja läbiviidavad kontrolliprotseduurid

Auditeeritav küsimus/tehinguklass				
K- Materiaalne põhivara				
Põhiküsimused: 1. Kas põhivara eksisteerib antud kuupäeval? 2. Kas põhivara kuulub auditeeritavale? 3. Kas põhivaraga teostatud tehingud toimusid antud perioodil? 4. Kas raamatupidamisarvestuses on kajastatud kogu põhivara? 5. Kas põhivara on kajastatud õiges väärtuses? 6. Kas põhivaraga seotud tulud ja kulud on kantud õigesse perioodi? 7. Kas põhivara on klassifitseeritud ja kirjendatud kooskõlas finantsarvestuse raampõhimõtetega? 8. Kas põhivaraga seotud tehingud on olulises osas õiguspärased? 9. Kas põhivara kohta on esitatud majandusaasta aruandes piisavalt informatsiooni?				
Testid viime läbi 100% ulatuses auditeeritaval perioodil nii kontol toimunud liikumiste kui saldoses olevate varade osas.				
Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Läbiviija	Viide tööpaberile
Olemasolu/ Täielikkus	Auditeeritavale kuuluv põhivara ei ole bilansis täielikult kajastatud. Bilansis kajastatud põhivara ei kuulu auditeeritavale. Põhivaraga seotud tehingud on kajastatud vales perioodis.	K1 Kas vallas on olemas bilansilist ja bilansivälist vara hõlmav register? K2 Selgitada intervjuude ning asjaomaste dokumentide vaatluse käigus, kuidas on reguleeritud põhivarade käive, selle kajastamine ning väärtuse hindamine raamatupidamise sise-eeskirjas ja valla vara kasutamist reguleerivates muudes sisemistes kordades. K3 Teostada loogika test: PV soetusmaksumuses perioodi alguses + sissetulek soetusmaksumuses – väljaminek soetusmaksumuses = soetusmaksumus perioodi lõpus. K4 Selgitada põhivarade bilansikontode 2004.a ja 2005.a lõppsaldode ja põhivarade registri andmete ning inventuuriaktide võrdlusena nende vahel esinevate lahknevuste olemasolu ja sisu. K5 Intervjuude tulemusena, asjaomaseid siseseid kordasid ning vaadeldaval perioodil põhivarade bilansikontodel toimunud olulisemaid tehinguid hinnates selgitada: K5.1 Mida erinevatel bilansi põhivara kontodel kajastatakse ja kas varade sisuline liigitus erinevate võimalike põhivara bilansikirjete vahel on õige ning kooskõlas vastavate normidega? K5.2 Kas põhivara hulgas esineb vara, mis auditeeritavale bilansikuupäevaga ei kuulu? K5.3 Kas ja kuidas kontrollitakse põhivara õiget ja õiglast kajastamist? K6 Vaadelda põhivaradega seotud perioodikuluseid (hooldus jms) ning hinnata nende kapitaliseerimisvajadust.	Reet, Tambet	

	Inventuurid ei ole usaldusväärselt läbi viidud, tulemused ei näita põhivara tegelikku seisuga ja väärtust.	K7 Selgitada intervjuude ning dokumentide vaatluse käigus, kuidas on toimunud põhivarade inventuur vaadeldaval perioodil. Seejuures selgitada, kes kuulusid inventuurikomisjoni, kas leiti vahesid, kuidas toimub inventuurivahede edasine käsitlemine ja dokumenteerimine, kontrollida inventuuri RP üldeeskirjale vastavust, kas ja kuidas toimus põhivara mahakandmine, kas inventuuride läbiviimise käigus pöörati tähelepanu ka varade tegelikule maksumusele, veenduda väljavõtteliselt varade füüsilises olemasolus.	Reet, Tambet	
	Ei ole tagatud põhivara säilimine.	K8 Selgitada, kas ja kuidas on määratud varaline vastutus põhivaraga ümberkäimisel. Kas kõikidele varadele on määratud haldajad? K9 Selgitada juurdepääsupiiranguid varadele (hooned, autod jm liikuvvara)	Reet, Tambet	
Väärtus	Põhivara väärtus raamatupidamisarvestuses ei ole õige. Amortisatsiooniarvestus ei kajasta reaalselt kulumit. Amortisatsiooninormid ei peegelda tegelikku kasulikku eluiga.	K10 Selgitada, millistel alustel kajastatakse raamatupidamise arvestuses maa maksumust. K11 Selgitada, kas on teostatud põhivarade ümberhindlus enne 1995.aastat soetatud põhivaradele (sh tähtaeg 31.12.2005). Testida muude põhivarade ümberhindlusi: millal, mis ulatuses ja motivatsiooniga on need teostatud. K12 Selgitada olulisemate tehingute puhul, kas põhivara soetusmaksumus sisaldab kõiki soetusega seotud kulusid. K13 Selgitada amortisatsiooniarvestuse õigsust, hinnates amortisatsiooninormide ja amortisatsiooni analüütilise arvestuse adekvaatsust, konservatiivsust ja järjepidevust.	Reet, Tambet	
Mõõtmine	Põhivara soetusmaksumus ei ole õigesti kajastatud. Põhivara ei ole arvele võetud õiges perioodis. Põhivaraga seotud tulud ja kulud ei ole kajastatud õiges perioodis.	K14 Selgitada, kas põhivaraga seotud tehingud on kinnitatud volitatud isiku poolt. K15 Selgitada, kas bilansis kajastatud põhivarad vastavad põhivara definitsioonile (sh kasutatakse oma põhitegevuses, PV maksumus on üle 10 tuh krooni, kasulik eluiga on üle ühe aasta jne). K16 Selgitada, kas põhivara soetushetk või kasutuselevõtu hetk ühtib põhivara arvelevõtmise hetkega. K17 Selgitada, kas põhivarade, mille soetusmaksumus koosneb mitmest arvest ning soetusperiood on pikk arvelevõtmist ning kajastamist (sh ettemaksete konto või lõpetamata ehitiste konto kasutamist). K18 Selgitada, kas põhivarade kajastamiseks raamatupidamisarvestuses on koostatud põhivara arvelevõtmise akt. K19 Selgitada, kas põhivara renoveerimiseks tehtud kulud on lisatud põhivara soetusmaksumusse. K20 Selgitada, kuidas on korraldatud kogumina arvele võetud põhivaradele amortisatsiooninormide määramine ning kajastamine raamatupidamises (nt. mööbel).	Reet, Tambet	

	Põhivara väljaminekud ei ole õigesti kajastatud.	K21 Selgitada, kas põhivarade väljaminekutega seotud tehingud (sh müük, tasuta üleandmine, mahakandmine) on kinnitatud volitatud isikute poolt. K22 Selgitada, kas põhivara müügikasum või -kahjum on kajastatud õigesti ja õiges perioodis. K23 Selgitada, kas müügist saadud raha on vallale laekunud, sh õiges summas. K24 Selgitada kahjumiga müügi ja põhjendamatult madalate hindadega müügi põhjendusi (nt auto jv 0, müüdud 50 kr eest) ja anda põhjendustele hinnang. K25 Selgitada varade tasuta üleandmised ning selle aluseid ja põhjendatust.	Reet, Tambet	
Esitusviis ja avalikustamine	Raamatupidamise aastaaruandes ei ole avalikustatud kogu asjakohane oluliste põhivaradega seotud tehingute kohta.	K26 Selgitada aruandes esitatud informatsiooni vastavust raamatupidamisarvestusele. Hinnata avaldatud informatsiooni piisavust.	Reet, Tambet	
Seaduslikkus	Riigihange on korraldamata.	K27 Selgitada, kas põhivara soetamise puhul on teostatud riigihange seal, kus vaja (vt vastavust riigihangete seadusele)	Reet, Tambet	
	Ei ole järgitud volikogu poolt kinnitatud eelarve kasutamise ja käsutamise korda.	K28 Võrrelda soetuste allikaid eelarves ettenähtud eraldistega .	Reet, Tambet	
	Ei ole kooskõlas arengukavaga.	K29 Selgitada, kas põhivara soetamine on kooskõlas arengukavaga.	Reet, Tambet	

Auditeeritav küsimus/tehinguklass

CD - Muud lühiajalised nõuded ja ettemaksed

Põhiküsimused:

1. Kas nõue eksisteerib antud kuupäeval ?
2. Kas nõue kuulub auditeeritavale ?
3. Kas nõudega aluseks olevad tehingud toimusid auditeeritav perioodil ?
4. Kas raamatupidamiskorralduses on kajastatud kõik nõuded?
5. Kas nõue kajastatakse õiges väärtuses ?
6. Kas nõudega seotud tulu ja kulud on kantud õigesse perioodi ?
7. Kas nõue on klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas finantsaruandluse raampõhimõtetega ?
8. Kas nõude aluseks olevad tehingud on õiguspärased?

Testide ulatus kontrol toimunud tehingute ning lõppsaldo osas 100%.

Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Läbiviija	Viide tööpaberile
Olemasolu	Bilansipäeva seisuga ei ole üles kõiki nõudeid ja ettemakseid. Nõuete ja ettemaksete bilansisaldo on vale.	CD1 Selgitada mille eest nõuded on tekkinud (sh kas asutus annab üürile midagi, mille eest võiks tekkida nõudeid)?	Marko, Reet	
		CD2 Kontrollida pearaamatus kajastatud saldode vastavust müügireskontrole, võrrelda saldosisid algdokumentidega. Selgitada vahed.	Marko, Reet	
	Puudujääkide, vara rikkumise eest ei ole esitatud nõudeid töötajatele.	CD3 Selgitada inventuuridokumentide alusel võetud otsused ja kontrollida nende täitmist.	Marko, Reet	
	Ettemakseid ei ole reaalselt makstud.	CD4 Kontrollida, kas ettemaksed on reaalselt toimunud.	Marko, Reet	
	Väljarenditud varadega soetud nõuete kajastamine ei ole korrektne. Madalad rendihinnad ja tavatult soodsad tingimused rentnikele.	CD5 Tutvuda auditeeritaval perioodil kehtivate rendilepingutega. Kontrollida, kas rentnikele on esitatud rendinõuded. Selgitada, milliseid muudatusi on tehtud rendilepingutesse, mis on muudatuste põhjused ja mõju tuludele.	Marko, Reet	
		CD6 Pisteliselt võrrelda rendilepingus toodud rendihindu esitatud arvetega.	Marko, Reet	
		CD7 Vaadata, et rendilepingud ei sisaldaks erakorralisi kohustusi rendileandjale.	Marko, Reet	
		CD8 Tutvuda lepingutega, selgitada kes tegeleb võlgadega, kas on ettenähtud sanktsioone arvete tähtajaks mittelaekumisel ja kas neid sanktsioone ka rakendatakse	Marko, Reet	
		CD9 Selgitada, kuidas kajastatakse raamatupidamises eritingimusi nagu ettenähtud rentijapoolseid investeeringuid rendiobjektile.	Marko, Reet	
Täielikkus	Kõik nõuded ei ole kajastatud bilansis. Nõuete saldo on inventeerimata. Nõuded ja kohustused on saldeeritud. Nõuded on kajastatud valel kontol.	CD10 Selgitada, kas ja kuidas viiakse läbi nõuete inventuuri. Kontrollida nõuete vastavust kinnituskirjadele. Kontrollida saldokinnituste vastavust algdokumentidele, anda hinnang saldokinnituste usaldusväärsusele. Tuua välja saldoküsitlestele saadud vastuste osakaal kogu nõuete saldost. Algdokumentide põhjal selgitada tegelikud nõuded ja kohustused Testida nõuete kajastamise põhimõtete vastavust juhenditele, testida erinevatel kontodel kajastatud nõudeid vastavalt algdokumentidele. Oluliste ja mitterutiinsete tehingute (ainult suurematega) puhul tutvuda algdokumentidega.	Marko, Reet	
Väärtus	Tähtaja ületanud nõuded on inventeerimata ning alla hindamata (ei kajastata korrigeeritud soetusmaksumuses)	CD11 Selgitada, kas tehakse nõuete allahindamist, millal ja kuidas. Kas sellel on piisavalt alust? Anda hinnang, kas asutusel on lootusetuid nõudeid ja kas nõuete allahindlus on piisav. Selgitada, kas allahindlus/ümberhindlus on kajastatud korrektselt Selgitada, kas, kuidas, ja millal toimub võlgade sissenõudmine.	Marko, Reet	
Toimumine	Nõuded ja ettemaksud on valesti periodiseeritud	CD12 Testida pisteliselt perioodi lõpu ja järgmise perioodi alguse arved ning teha kindlaks, kas arved on kajastatud õiges perioodis.	Marko, Reet	
Esitlusviis ja avalikustamine	Nõuded ei ole jagatud pika- ja lühiajaliseks ning kajastatud õigetestel	CD 13 Kontrollida nõuete jagunemist lühi- ja pikaajaliseks. Kontrollida klassifitseerimise õigsust.	Marko, Reet	

	kontodel.	Hinnata raamatupidamise aastaaruandes esitatud informatsiooni vastavust raamatupidamise andmetele, hinnata info piisavust		
Seaduslikkus	Nõuetel puudub alus ja lepingutes kokkulepitud sanktsioone ei rakendata, mistõttu saadakse kahju	CD14 Kontrollida, kas nõuetel on piisav alus (esitatud vastavalt sõlmitud lepingutele).	Marko, Reet	
	Ei ole kinnipeetud KOKS-st ja on antud laenu.	CD15 Kontrollida ega vald ei ole andnud laenu. Kontrollida algdokumentide põhjal (leping vms kokkulepe), kas mõne nõude puhul ei ole tegemist sisuliselt laenu andmisega.	Marko, Reet	
	Lootusetuks tunnistatud nõuded ei ole juhtkonna poolt kinnitatud.	CD16 Kontrollida nõuete lootusetuks tunnistamise põhjendatust ja kinnitamist juhtkonna poolt. Kontrollida kas hilinenud laekumiste korral rakendatakse lepingutes kehtestatud sanktsioone, nt kas arvestatakse viivist?	Marko, Reet	
	Töötajad ei tööta enam asutuses ja ei ole andnud kirjalikku kohustust võlgnevuse maksmiseks koos maksegraafikuga.	CD17 Kontrolli ega nõudeid töötajate vastu ei ole aruandeperioodil kuludesse kantud (nt nõudeid lahkunud töötajate vastu). Hinda erisoodustuse riski.	Marko, Reet	
	Palju nõudeid, mis ei realiseeru piisavalt kiiresti (põhjuseks võib olla aruandluse mittetähtaegne esitamine – nt lähetuskulu-, majanduskuluaruanded), mis ei ole põhjendatud, võrreldav sisuliselt laenu andmisega.	CD18 Kontrollida, kas töötajad, kellede vastu on nõuded, töötavad veel asutuses ning k Anda hinnang, kas lähetuskulude, palga ja majanduskulude ettemaks on põhjendatud (sh kas töötajatele antud avansid on põhjendatud? Kas on kinnitatud volitatud isiku poolt? Kui pikk on periood avansi saamisest selle kulutamiseni? Hinnata, kas vastavaid nõudeid võiks käsitleda kui laenu andmisena. as neilt on võetud kirjalikud kohustused või graafikud nõude heastamise kohta.	Marko, Reet	

Auditeeritav küsimus/tehinguklass				
N - Lühiajaline kreditoorne võlgnevus hankijatele, lühi- ja pikaajaline laenukohustus				
Põhiküsimused: 1. Kas bilansis kajastatud võlad ja kohustused eksisteerivad antud kuupäeval ? 2. Kas bilansis kajastatud võlad ja kohustused auditeeritavale ? 3. Kas arvestatud intressisumma on täielik ja kajastatud õiges perioodis ? 4. Kas kohustused on kajastatud õiges väärtuses ? 5. Kas kohustustega seotud tulud ja kulud ning eraldiste summad on kantud õigesse perioodi ? 6. Kas kohustused on klassifitseeritud bilansis õigesti ja eraldised kajastatud õigel meetodil ? 7. Kas kohustuste võtmisel on volitusi ületatud ? 8. Kas kohustuste ja eraldiste kohta on majandusaasta aruandes esitatud piisavalt informatsiooni ? 9. Kas kohustuste tekkimise aluseks olevad tehingud on olulises osas õiguspärased?				
Testide ulatus hankijate võlgnevuse kontrol toimunud tehingute osas 70% ja laenukohustuse kontrol toimunud tehingute ning lõppsaldo osas 100%.				
Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Läbiviija	Viide tööpaberile

Olemasolu ja täielikkus	Bilansipäeva seisuga ei ole bilansis kajastatud kõik asutuse kohustused.	N1 Hinnata kohustuste võtmise aluseid ja põhjendusi, vastavate summade kasutamise sihipärasust ning kajastamise korrektsust (sh lepingujärgset intressiarvestust ning intressikohustuse ülesvõtmist).	Reet	
	Kohustused pole inventeeritud.	N2 Selgitada, kas ja kuidas viiakse läbi kohustuste inventuuri, võrrelda saldokinnitustega ning anda hinnang inventuuri usaldusväärsusele	Reet	
	Kohustused pole bilansis ja eelarves kajastatud õiges väärtuses või õiges perioodis.	N3 Võrrelda bilansis kajastatud kohustuste jääke (sh intressikohustust), intressimäära ja perioodiintressi pangakirjades kajastatud andmetega.	Reet	
Õigused ja kohustused	Asutuse bilansis on kajastatud kohustusi, mis lepingust / tehingu tingimustest tulenevalt ei kuulu asutusele.	N4 Testida sõlmitud laenulepingute alusel, kes esindab asutust vastavates õigussuhetes. Selgitada, millist rutiini kasutab asutus arvete ning laenulepingute võrdlemisel ja testida.	Reet	
		N5 Kontrollida algdokumente/lepinguid veendumaks, et tegemist on asutusele kuuluvate kohustustega	Reet	
Toimumine	Aruandeperioodi jooksul arvestatud intressisumma pole täielik ning kajastatud õiges perioodis.	N6 Testida perioodilist intressiarvestust, intressimäära vastavust lepingule ning intressikohustuse ülesvõtmist perioodi lõpus.	Reet	
Mõõtmine	Kohustus on kajastatud vales summas, kohustusega seotud kulud ja tulud on kajastatud vales perioodis.	N7 Testida kohustuste jäägi vastavust lepingule. Testida kohustuste arvestuse õigsust.	Reet	
		N8 Testida pisteliselt suuremate lepingute vastavust raamatupidamises kajastatuga.	Reet	
Seaduslikkus	Kohustuste võtmisel ei ole järgitud seadusi	N9 Koostada andmik hankijatest, kelle käive oli 2004. ja 2005.a. suurem kui 15 000 krooni. Kontrollida Riigihangete seadusele vastavust. Kontrollida, kas hangete puhul on välditud korruptiivseid suhteid	Reet	
	Asutuse poolt võetud kohustused ja sellega seotud kulud ületavad kohalikele omavalitsustele seadusega lubatavat piiri.	N10 Testida, kas kohustuste võtmisel on järgitud Valla- ja linnacelarve seadusega lubatud maksimaalset laenupiiri.	Reet	
Avalikustamine	Kohustused ei ole bilansis õigesti klassifitseeritud (sh lühi- ja pikaajaliseks, laenuks ja kapitaliliisinguks jagamine)	N11 Testida pikaajaliste lepinguliste kohustuste jagamist lühi- ja pikaajaliseks. Kontrollida, kas kasutusrendina kajastatud tehingu puhul pole tegelikult tegu kapitalirendiga. Veenduda, kas on kajastatud õigel bilansikirjel.	Reet	
	Kohustuste kohta avaldatud info aastaaruandes pole piisav ning ei vasta raamatupidamisele.	N12 Testida aastaaruandes kajastatud infot kohustuste kohta, võrrelda infot raamatupidamise andmetega ja lepingutega ning hinnata info piisavust lähtudes seaduses esitatud nõuetest.	Reet	

Auditeeritav küsimus/tehinguklass

S – Tegevuskuludeks toetuste maksmine

Põhiküsimused: 1. Kas valla eelarvest on väljamakstud õiguspäraseid toetusi? 2. Kas toetusi on välja makstud selleks ettenähtud vahenditest? 3. Kas toetuste väljamaksmine on raamatupidamises kajastatud õigesti? 4. Kas toetuste maksmisel on välditud huvide konflikti?				
Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Läbiviija	Viide tööpaberile
Olemasolu	Tulemiaruandes kajastatud ei võrdu pearaamatu vastavate kontodega.	S1 Võrrelda tulemiaruannet pearaamatuga, selgitada vahed.	Igor	
Väärtus	Muid toetusi ei ole kasutatud vastavalt eelarvele.	S2 Kontrollida muude toetuste all kajastatud tegevuskulude sihtfinantseeringu puhul: – struktuuri, st millest need kulud koosnevad, – kas kulud vastavad kinnitatud eelarvele, – kas kulusid kasutati sihipäraselt.	Igor	
Seaduslikkus	Valla eelarvest on välja makstud mitteõiguspäraseid toetusi.	S3 Kontrollida valla eelarvest väljamakstavate toetuste maksmiseks vastuvõetud kordade olemasolu (volikogu määrusi) ja vastuvõetud kordade vastavust seadustele.	Igor	
	Valla eelarvest on toetusi välja makstud alusetult.	S4 Kontrollida, et toetuste väljamaksete aluseks oleks vastuvõetud vastav akt.	Igor	
	Eelarvevahendite mittesihipärane kasutamine. Toetusi makstakse selleks mitteettenähtud vahenditest.	S5 Kontrollida, et toetuse väljamaksmiseks kasutati eelarves vaid selleks ettenähtud vahendeid	Igor	
	Toetuste maksmisel rikutakse korruptsioonivastase seaduse sätteid.	S6 Kontrollida kas toetuste määramisel võib tekkida huvide konflikte ja kas sellisel juhul toimus toetuse määramise otsustamine nii, et huvide konflikt välditi.	Igor	
	Sihtotstarbeliste toetuste kasutamist ei kontrollita.	S7 Kontrollida kas sihtotstarbeliste toetuste kasutamise üle teostatakse järelvalvet.	Igor	

Auditeeritav küsimus/tehinguklass
EA - Eelarve kasutamise seaduslikkus

Põhiküsimused:

1. Kas eelarve on kooskõlas arengukavaga?
2. Kas on olemas vastavad korrad, mis reguleerivad eelarve kasutamist ja kasutamist ning reservfondi kasutamist?
3. Kas on määratud volitatud isikud, kes võtavad vastu eelarve kasutamise alaseid otsuseid ja kas sellest peetakse kinni?
4. Kas eelarve liigendamisel peetakse kinni Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud klassifikaatorist?
5. Kas eelarve vahendeid on kasutatud sihipäraselt?

Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Läbiviija	Viide tööpaberile
Seaduslikkus	Vastuolud või lahknevused arengukava ja eelarve vahel	EA1 Võrrelda arengukava ja eelarve investeeringute osa, selgitada, kas eelarvesse planeeritu on kirjas ka arengukavas	Marko	
Olemasolu	Puudub eelarve menetlemise ja kasutamise kord	EA2 Kontrollida vastavate kordade olemasolu. VLES § 10 lg 2 – volikogu peab määrama eelarve tulude, kulude ja finantseerimistehingute liigendamise detailsuse.	Marko	
Olemasolu	Puudub reservfondi kasutamise kord	EA3 Kontrollida vastava korra olemasolu EA4 Kontrollida, kas vallavalitsus on reservfondi kasutanud vastavalt korrale	Marko	
Toimumine	Vallavalitsus on eelarvet kasutanud ebasihipäraselt	EA5 Kontrollida valitsemis- ja haldamiskulude ning elamu-kommunaalmajanduse kulude vastavust kinnitatud eelarvele	Marko	
Mõõtmine	Kulud ei ole kajastatud vastavalt RM poolt kinnitatud klassifikaatorile	EA6 Kontrollida pisteliselt suuremate kulukohtade all näidatud kulusid. Kas kulud on klassifitseeritud õieti?	Marko	
Mõõtmine	Valitsuskulud on kasutatud ebasihipäraselt	EA7 Võtta koolitus- ja sõidukite kasutamise kulude detailne jaotus ja kontrollida, kas näidatud kulud vastavad kulukoha sisule. EA8 Kontrollida, kas valitsuse korraldustega või vallavanema käskkirjaga on määratud lisatasusid.	Marko	

Auditeeritav küsimus/tehinguklass

SK – Sisekontrollisüsteem

Põhiküsimused:

1. Kas on kindlaks määratud majandustehinguid kinnitama volitatud isikud ja kas sellest peetakse kinni?
2. Kas on tagatud lepingute registreerimine asutuse dokumendiregistris ja täitmise korraldamine asutuse raamatupidamises?
3. Kas määratud rahaliste ülekannete teostamise kord tagab ülekannete teostamise vastavalt õigusaktidega kehtestatud nõuetele?
4. Kas asutuse raamatupidamise korraldus vastab õigusaktidega kehtestatud nõuetele?
5. Kas revisjonikomisjon teostab kontrolli vastavalt seadusega kehtestatud nõuetele?
6. Kas valitsus on õigusaktidega antud pädevuse ületanud?
7. Kas tehingute teostamisel on välditud huvide konflikti?
8. Kas aktide ja dokumentide avalikustamine vastab õigusaktidega kehtestatud nõuetele?

Väited	Tüüpilised ja võimalikud vead ehk riskid	Kontrolliprotseduurid, testid	Läbiviija	Viide tööpaberile
Seaduslikkus/ Olemasolu	Raamatupidamise sise-eeskiri on puudulik.	SK1 Kontrollida, kas on tagatud kohustuste ja vastutuse määratlemine ning delegeerimine selleks volitatud ametniku poolt, kas on kõikidele asjaosalistele teatavaks tehtud, kas on kindlaks määratud allkirjaõiguslikud isikud, kas on reguleeritud müügiarvete kajastamine.	Igor	
	Kontrollisüsteemi puudumine sularahakäibe üle.	SK2 Kontrollida kassa inventuuride akte. Kontrollida, kas nooremraamatupidajaga on sõlmitud materiaalse vastutuse leping.	Igor	
	Kassas on raha puudu. Suured sularahakäibed või kassajäägid.	SK3 Selgitada välja kassa suurte jääkide ja käivete põhjused. Lasta läbi viia kassa inventuur, ise osaleda vaatlejana.	Igor	
	Kassa tavatud tehingud.	SK4 Kassaraamatust selekteerida ebaharilikud tehingud ning küsida nende kohta algdokumendid. Selgitada tavatute tehingute seaduslikkus.	Igor	
	Pangaülekandeid teeb, neid konteerib ja kannab raamatupidamissüsteemi üks isik.	SK5 Kontrollida, kas pangaülekannete tegemisel osalevad vähemalt kaks isikut. Kontrollida pangaväljavõtete ja raamatupidamisandmete vastavust.	Igor	
	Puudub nõuete hindamise ja sissenõudmise kord.	SK6 Kontrollida, kas RP sise-eeskirjas on reguleeritud, kuidas ja kes hindab nõudeid, kuidas neid sisse nõutakse ja kuidas neid kuluks kantakse.	Igor	
	Laenu võtmisel ületatakse pädevust.	SK7 Kontrollida, kas laenu võtmise aluseks on volikogu otsus.	Igor	
	Ostud tehakse pädevust ületades ning mitte kinni pidades eelarvest.	SK8 Kontrollida korda, mis reguleerib, kellel on õigus sooritada kauba või teenuse tellimist. Kontrollida, kas see võtab kauba või teenuse vastu, viseerib ka arve.	Igor	
	Bilansivälise vara säilimine ei ole tagatud ja arvestus õige	SK9 Kontrollida, kas varade kohta peetakse eraldi registrit, kas tehingud bilansiväliste varadega kinnitatakse volitatud isikute poolt. Kontrollida läbi viidud bilansivälise vara inventuure	Igor	
	Valla esindamisel ei järgita kehtestatud pädevust.	SK10 Kontrollida valla esindamise korda.	Igor	
	Volikogu on delegeerinud valitsusele volikogu ainupädevusse antud küsimuste lahendamise.	SK11 Kontrollida volikogu õigusakte.	Igor	
	Valitsus on lahendanud volikogu ainupädevusse antud küsimusi .	SK12 Kontrollida valitsuse õigusakte.	Igor	
	Volikogu revisjonikomisjon ei teosta kontrolli vastavalt KOKS sätestatud nõuetele.	SK13 Kontrollida esitatud aruannete olemasolu ja sisu.	Igor	
	Tehingud on tehtud KVS rikkudes.	SK14 Kontrollida, kas vallavanem või valitsuse liikmed on sooritanud tehinguid iseendaga või huvide konfliktiga seotud tehinguid.	Igor	

Olemasolu/ Täielikkus/ Seaduslikkus	Dokumendiregister ei taga ülevaadet kehtivatest ja lõppenud lepingutest.	SK15 Kontrollida, kas dokumendiregistris on registreeritud: – asutusele saabunud dokumendid ja asutusest väljasaadetud dokumendid; – asutuses koostatud ja allkirjastatud õigusaktid; – sõlmitud lepingud. Kontrollida sõlmitud lepingute seaduslikkust ja kas nende sõlmimisel on rikutud KVS.	Igor	
Avalikustamine	Aktide avalikustamine ei vasta seadusele ja põhimäärusele.	SK16 Kontrollida, kas: – volikogu ja valitsuse õigusaktid on avalikustatud vallamaja stendil; – volikogu määrused ja otsused on kättesaadavad vallasekretäri juures ja Saare valla raamatukogudes; – istungite protokollid on kättesaadavad vallasekretäri juures.	Igor	
	Dokumentide avalikustamine ei vasta seadusele.	SK17 Kontrollida, kas on avaldatud: – eelarve projekt - vallavalitsuses stendil; – vastuvõetud eelarve – Saare valla raamatukogudes; – eelarve muudatused – Saare valla raamatukogudes; – kohaliku omavalitsuse ametnike ametijuhendid; kohaliku omavalitsuse üksuste ning asutuste eelarvete eelnõud ja eelarved ning nende täitmise aruanded; andmed kohaliku omavalitsuse üksuste poolt teostatavate ja teostatud riigihangete kohta; asutuse dokumendiregistri – veebilehel.	Igor	